

© STEFAAN KINT

TUINBOUW IN ALMERIA EN MURCIA

De Spaanse regio's Almeria en Murcia worden wel eens de groentetuin van Europa genoemd. Ze vormen een van de grootste groenteproductiegebieden van de wereld. – *Stefaan Kint, tuinbouwconsulent Boerenbond*

Met een 35-tal telers bezochten we beide regio's in het kader van de tweejaarlijkse studiereizen die de provinciale vakgroep Tuinbouw West-Vlaanderen organiseert.

Almeria in cijfers

In Almeria vallen vooral de zeeën van plasticserres op, van de heuvelflanken tot aan de zee. Het gehele gebied omvat ongeveer 30.000 ha plasticserre. Daarbij is er vooral een grote concentratie rond El Ejido, wat letterlijk onvruchtbaar gebied betekent, met een aandeel van ongeveer 20.000 ha plasticserres. De lokale begeleiders van de firma Rijk Zwaan schatten de verdeling van het totale areaal als volgt in: 10.000 ha paprika, 8000 ha tomaat, 5000 ha komkommer, 5000 ha courgette en 1800 ha aubergine. In de voorbije 5 jaar groeide het areaal

weer wat na een vroegere inkrimping van het areaal. Men schat dat er ongeveer 1000 ha bijkwam in die 5 jaar. De gemiddelde oppervlakte omvat 3 tot 4 ha per teler, al verbergt dat gemiddelde dat er ook bedrijven zijn met meer dan 100 ha. Naast de verdeling tussen de teelten worden de plasticserres ter plaatse ook onderverdeeld naar 'technologie'. De overgrote meerderheid van de serres is laagtechnologisch. Dit wil zeggen dat ze niet verwarmd worden. De teelt gebeurt in de grond, er wordt niet genivelleerd en de serres worden manueel en ter plaats-te gemaakt. De kostprijs van de geplaats-te productie situeert zich rond 12 kg/m² voor tomaat.

Leuk detail is dat deze constructies hun oorsprong hebben in de teelt van tafel-

druiven. Dat was in de negentiende en in het begin van twintigste eeuw de belangrijkste teelt in de regio. De eerste plasticoverkapping in Roquettas de Mar was er een voor overkapping van een druiventeeft. De palen van de plasticoverkappingen vinden dus daar hun oorsprong. Het was generaal Franco die door grote irrigatiewerken rond de jaren 1950 de regio klaarstoomde voor de teelt van vruchtgroenten onder bescherming. Aan de andere zijde van het spectrum zitten de hoogtechnologise serres. Daar worden technieken als substraat-teelt, verwarming en CO₂-gift wel toegepast. Het gaat hier over plastic multikapen zoals die ook bij ons gebouwd worden. De totale kostprijs loopt dan op tot 100 euro/m² met een productie-potentieel tot 40 kg/m² voor tomaat.

Minder dan 5% van de serres gebruiken deze technologieën. In 10% van de serres werkt men wel met verwarming, maar wordt er nog steeds in de grond geteeld. Het productiepotentieel zit daar rond 18 kg tomaat/m². Meer dan 85% van de serres wordt dus laagtechnologisch, en vooral met lage kostenstructuur, uitgebaut. De serres zijn zeer eenvoudig, al merkt men op dat de serres kwalitatief verbeterd zijn in de laatste 10 jaar.

Coöperaties in de regio

Er zijn meerdere coöperaties in de regio. We bezochten Casi en Agroponiente. Casi verenigt 1700 telers met een totale oppervlakte van 2000 ha en een volume van 200 miljoen kg/jaar. Tomaat is hun hoofdproduct. Dinsdag en zaterdag zijn hun belangrijkste verkoopdagen. Agroponiente heeft een veel ruimer gamma, van tomaat, paprika en aubergine tot courgette en meloen. Opvallend was het verschil in verkoopstelsel met onze veilingen. Geen simultaanverkoop, maar opeenvolgende verkopen in de verschillende coöperaties die de klok gebruiken. Casi verkoopt bijvoorbeeld 's morgens, terwijl dat bij Agroponiente tussen 12 en 14 uur is. Ook de prijsbepaling werkt anders dan bij ons. Degene die de hoogste prijs indrukte, mag na de verkoop kiezen hoeveel van het totale aanbod in dat blok hij neemt. Alles, een klein deel of iets tussenin. Dan mag

degene die de tweede prijs gaf beslissen ... tot het volledig volume weg is. Ook de coöperaties die hun verkoop baseren op de klok werken ondertussen met bemiddeling. Er zijn daarnaast ook coöperaties die enkel via bemiddeling werken. Voor wie de prijzen in Spanje wil volgen, ontwikkelde Rijk Zwaan een app (<http://precioshorticolas.com>).

Onderzoek en toelevering

Dat Almeria een zeer belangrijk tuinbouwgebied is, daar kan je niet naast kijken als je er rondrijdt. Niet alleen zie je zeeën van plastic overal waar je kijkt; langs heel wat wegen kom je ook reclameborden van toeleveranciers tegen. Logisch dus dat zowel onderzoek als toelevering hier lokaal sterk verankerd zijn. We bezochten het onderzoekscentrum Las Palmarillas. Dit onderzoekscentrum kan genieten van de financiële steun van een belangrijke bank uit de regio en stelt 50 werknemers tewerk. Het onderzoek spitst zich toe op technologische verbeteringen.

.....
Vooral de grote concentratie in de regio maakt de tuinbouwsector er economisch erg belangrijk.
.....

ring van de infrastructuur, teelttechniek, biotechnologie (met bijvoorbeeld onderzoek naar algenteelt) en milieu-aspecten verbonden aan de teelten. Ook de toeleveranciers hebben lokaal demonstratieserres waarmee ze nieuwe of betere technieken proberen te introduceren. Rijk Zwaan demonstreert er bijvoorbeeld de mogelijkheden van hoogtechnologische teelt met verwarming, substraatteelt, druppelbevloeiing en CO₂-gift. Ze zakken er ook de tomaten zoals bij ons. Dit gebeurt in laagtechnologische serres niet. Daar groeit de plant tot aan de draad en wordt in veel gevallen de kop van de plant terug naar beneden geleid. Dit lijkt onnatuurlijk en leidt tot een mindere kwaliteit doordat de tomaten in de schaduw van het blad hangen. Ons viel meteen op dat het substraat er op een soort voetjes geplaatst werd. Zo kan er makkelijker lucht rond het substraat bewegen en wordt te sterke opwarming beter vermeden. Tot slot zijn de firma's met biologische bestrijding ook sterk in de regio verankerd. De opgang van biologische bestrijding in Spanje heeft een sterk verband met een residuprobleem in de paprikateelt, met een crisis rond 2007 als gevolg. Een jaar later was nagenoeg de hele paprikateelt omgeschakeld naar biologische bestrijding. We bezochten er Koppert. Deze firma startte zo'n 22 jaar geleden en is intussen 11 jaar actief in Spanje. Ze heeft er een lokaal depot en een productiefaciliteit in de regio Huelva. Na paprika, is de biologische bestrijding verder doorgebroken in de tomatenteelt en bij andere vruchtgroenten. Meer recent merkt Koppert dat er in Huelva ook interesse is van aardbeien- en citrusvruchtentelers.

Murcia in cijfers

Murcia kent ook overdekte teelten, maar de focus ligt daar veel meer op openluchtgroenten. Er is een zeer belangrijk aandeel slasoorten. Al jaren is ijsbergsla er een voorname teelt met een geschatte oppervlakte van 20.000 ha op dit moment. Het areaal daalt er de laatste jaren wel snel met zo'n 7% per jaar. De diverse soorten Romeinse sla zijn met een areaal van 22.500 ha ondertussen belangrijker dan ijsbergsla. Andere slatypes waaronder lollo rossa en veldsla omvatten samen nog eens 15.000 ha. Daarnaast is ook de bloemkoolteelt met 7000 ha van groot belang. Voorts is broccoli een snelgroeiende teelt. In heel Spanje is er nu een areaal van ongeveer 40.000 ha over 3 regio's verspreid, waarvan Murcia er één is.

Casi verenigt 1700 telers met een totale oppervlakte van 2000 ha en een volume van 200 miljoen kg/jaar. Tomaat is hun hoofdproduct.

Deze teelten worden meestal gecombineerd in een teeltschema met nadien aardappelen of meloen.

Marktgericht produceren

Onze begeleider van Rijk Zwaan gaf aan dat de plantdichtheden die men aanhoudt voor bloemkool tot 32.000 planten/ha gaat, veel meer dan in onze regio. Men oogst voor de export dan ook heel wat minibloemkool van 8, 10 of 12 stuks in een kist. 50% van de geproduceerde bloemkool is dan ook bestemd voor export.

Bij slasoorten horen we eenzelfde verhaal. De teelt van Romeinse sla neemt sterk toe, inspelend op de trend naar gemakvoeding. Dit gaat ten koste van ijsbergsla. Met nieuwe rassen, kleuren en

types probeert men de klant nog beter aan te spreken. Grote spelers bepalen de markt. We bezoeken er velden die door Lucas Brothers beheerd worden. Een teler voert alle teeltwerkzaamheden uit, zoals grondbewerking, bemesting, gewasbescherming en water geven. De planten krijgt hij van Lucas Brothers en het oogsten gebeurt door ploegen die Lucas Brothers uitstuurt. De teler krijgt er een vaste vergoeding van 6,5 eurocent/stuk voor. De teeltbeslissingen worden heel sterk centraal aangestuurd door technici van Lucas Brothers. Het bedrijf heeft behalve telers die voor hen telen ook zelf nog een belangrijk areaal. De ploegen worden collectief vergoed per vrachtwagen die ze vullen. Ze krijgen 270 euro/vrachtwagen. Met 40 personen

vullen ze in 10 uur 10 vrachtwagens, vertelden de werknemers op het veld. Voor de oogst van slaharten wordt er met een analoge groepsverloning gewerkt.

Ook de nieuwste technieken

Naast de klassieke teelten in de grond wordt voor slateelt ook in Murcia geëxperimenteerd met teelt op NFT. We maakten er kennis met teelt van sla op NGS, wat *new growing system* betekent. NGS wordt gebruikt voor sla, aardbeien, vruchtgroenten ... In de regio is een oppervlakte van 42 ha velden met NGS aangelegd. Hier worden vooral slasoorten in de openlucht geteeld, naast een beperkt areaal in plasticserres. Het systeem laat volgens de verkopers toe 40% te besparen op water, een zeer kostbaar goed in de regio. Ook op meststoffen wordt 30% bespaard. Men teelt er van september tot mei. Met dit systeem kan men zo 4 rondes telen, daar waar dat in de grondteelt slechts 2 rondes zijn. De teelt van NGS in een serre wordt ook geautomatiseerd zoals bij MGS (mobiel gotensysteem). De verkoper van het systeem spreekt van 10 rondes per jaar. De kostprijs zou een stuk lager liggen dan bij MGS. De verkoper spreekt van 120 euro/m², alles inbegrepen, voor de serre die we bezochten maar de manier van automatiseren is niet volledig vergelijkbaar. Meer info vind je via <http://ngsystem.com/en>.

Water, een kostbaar goed

Water is in Spanje een schaars goed. Zonder de grote irrigatieprojecten die generaal Franco liet uitvoeren, was er in Almeria geen tuinbouw. Ook Murcia is aangewezen op watertoevoer uit de rivier Taag in centraal Spanje. De prijs voor water is de voorbije 3 jaar meer dan verdubbeld van 0,20 naar 0,43 euro/m³.

Indrukwekkend

De tuinbouw in Almeria en Murcia is enorm indrukwekkend. Vooral de grote concentratie in de regio maakt de sector er ook economisch erg belangrijk. Na een aantal moeilijke jaren was er een vijftal jaar geleden een vernieuwd vertrouwen. Dit heeft ook tot uitbreiding van het areaal geleid. Schaalvergroting en marktgericht produceren zijn in Murcia sleutelwoorden, meer nog dan in Almeria. De laatste jaren zijn weer wat moeilijker. Ook in Spanje voelt men de gevolgen van de Russische boycot van Europa, en meer recent van Turkije, op de markt. ■

© STEFAAN KINT

© STEFAAN KINT

1 CED, de demonstratieserre van Rijk Zwaan. Men toont de telers wat de mogelijkheden van betere technieken zijn. Substraatteelt, verwarming ... kunnen de productiecapaciteit van Almeria nog sterk verhogen. Let op de voetjes onder het substraat. Zo wordt overmatige opwarming van het substraat en de wortels voorkomen. 2 Het oogsten van sla gebeurt in Murcia door vaste ploegen die op mekaar ingespeeld zijn. Als ploeg krijgen ze een vergoeding per gevulde vrachtwagen.